

En ideel klimaaf tale?

Ross Jackson, phd.

Introduktion

Hvordan ville den ideelle klimaaf tale se ud, hvis vi kunne forudsæ tte en international af tale om det nødvendige mål for samtlige globale CO₂ udslip på en bestemt dato i fremtiden, og se på problemet ud fra, hvad der er bedst for planeten som helhed? Hvad ville kravene være?

Som det aller vigtigste ville vi ønske en garanti for at vi faktisk ville nå målet. Vi ville også ønske et yderst affektivt globalt system som også er enkelt at administrere. Som det sidste ville vi kræve et system som anses for retfærdigt for alle ikke mindst udviklingslandene. I regeringskredse diskuterer man forskellige forslag, i tænketanke, forskningsinstitutter og forskellige steder på Internettet. Uheldigvis synes ingen af dem i stand til at opfylde alle betingelserne nævnt ovenfor.

Den mest almindelige mangel er at der ikke er en garanti om at nå målet. Intet frivilligt kvotesystem kan yde en sådan garanti. Intet system kun baseret på beskatning kan give en garanti. Det kan en strategi baseret på at udvikle nye uprøvede teknologier heller ikke. Selv en "forpligtende" af tale som Kyoto Protokollen er utilstrækkelige fordi straffen for ikke at nå målet er bare en mindre kvote i den næste periode. Men måske bliver der ikke en anden chance for at nå målet hvis vi havner i en selvforstærkende positiv feedback ved målstregen.

Andre systemer falder på spørgsmålet om administrative omkostninger og behovet for et enkelt system. Særligt er mange "downstream" systemer (systemer der er tæt på borgerne) alt for besværlige og ville aldrig fungere i udviklingslande.

Det ideelle system må inkludere en eller anden form for rationering for at skabe garantien for at nå målet, og det må placeres "upstream" (tæt på stedet hvor de fossile brændsler kommer ind i den økonomiske sfære). For at være administrativt enkelt må det være på globalt niveau og det kan kun blive effektivt ved at tillade global handel med tilladelser til CO₂ udslip. Endelig må aftalen anses som retfærdigt af alle. I det følgende vil jeg skitsere de grundlæggende komponenter i sådant et forslag, som jeg vil kalde "Kulstof Fonden" og som jeg tror opfylder alle de ovennævnte specifikationer.

CO₂ Målet

Ethvert forslag til rationering kræver en international af tale om den samlede sum af det menneske-skabte, årlige, globale CO₂ udslip på et givet tidspunkt, f.eks i år 2050. Det nuværende niveau var ifølge IPPC i 2004 omkring 49 Gigatons af "CO₂ ækvivalent".¹ Mængden af udslip skulle så falde år for år i planlængings-perioden. For eksempel, skulle det globale udslip ifølge IPPC's sidste redegørelse i 2050 være faldet med ca 85 % i forhold til 2004 for at holde stigningen i lang tids temperaturen under den kritiske CO₂ ækvivalent

på 445 ppm, hvilket svarer til en langsigtet forøgelse på 2 grader celcius i temperaturen i forhold til førindustrielle niveauer.²

Kulstof Fonden

Tilladelser til at købe fossile brændsler (olie, naturgas, kul) som udslipper CO₂ ville blive solgt i fri konkurrence af Kulstof Fonden og kun af denne til selskaber som er placeret ved indgangen til det økonomiske system (raffinaderier, firmaer, der transporterer naturgas, kulproducenter, importører af fossilt brændsel direkte fra primærproducenterne m.v.) Alene i USA er der ca. 1400 sådanne firmaer.³ På denne måde sikrer man sig en konkurrencedygtig pris og tilstrækkelig likviditet. Disse salg skulle begynde et godt stykke tid inden det år tilladelserne skal bruges for at lette erhvervslivets planlægningen (mindst 18 måneder før). Når tilladelser én gang er købt kan de sælges igen gennem Kulstof Fonden så længe de er gyldige. Denne fremgangsmåde betyder maksimal effektivitet så at tilladelser går til de firmaer der er mest CO₂ effektive i alle de forskellige grene af erhvervslivet.

Kombinationen af en loft over udslippet og handel med tilladelser kaldes et "cap and trade" system. Forslaget om Kulstof Fonden er derfor i overensstemmelse med "Washington Deklarationen" fra februar, 2007, hvor USA, Canada, Frankrig, Tyskland, Italien, Rusland, Storbritannien, Kina, Indien; Mexico og Sydafrika alle i princippet var enige om at Kyoto Protokollens efterfølger skulle være et "cap and trade" system, som inkluderer både industrialiserede- og udviklings-lande.⁴

Mit forslag er at indtægterne fra salget af tilladelser fordeles ligeligt til alle verdens borgere med same beløb ud fra synspunktet at atmosfæren er et fælles gode. Dette betyder en overførsel fra de rige til de fattige lande. I de rigere lande betyder det en relativt større betaling til de fattigste borgere som typisk har større energi udgifter procentvis. En sådan form for fordeling er nødvendig for at opnå bred folkelig støtte.

En generel karakteristik af dette forslag er at der er mange aspekter som skal og kan forhandles internationalt og nationalt under forudsætning naturligvis af at de væsentlige karakteristika ved forslaget forbliver intakt.

Kontrol med Kulstof Fonden

Det er vigtigt af Kulstof Fonden ikke kan påvirkes af individuelle lande eller kommercielle interesser, og står til ansvar for hele den globale befolkning på ca 6.7 milliard mennesker. Jeg vil foreslå at Kulstof Fonden udpeges af og er ansvarlig over for FN's generalforsamling (ikke Sikkerhedsrådet som repræsenterer særinteresser)

Primærproducenternes rolle

Forholdet til primærproducenterne er åbent for forhandling. De har en interesse i ikke at producere mere end den aftalte årlige mængde da der ikke vil være kunder til en større produktion. Men hvor meget skulle hver primærproducent få lov til at producere?

En fornuftig løsning ville være at producenterne arbejder tæt sammen med Kulstof Fonden, som ville tildele kvotaer til de individuelle producenter baseret på deres productions kapacitet og og årets aftalt total produktion. En reduktion i forhold til kapaciteten ville være et rimeligt udgangspunkt. Det er under alle omstændigheder vigtigt at overvåge primærproducenterne for at forhindre et sort marked i at udvikle sig.

Der er plads til nogen fleksibilitet her forudsat at produktionen er under kontrol. Et land som er primærproducent må ikke få prioritet til sin hjemlige produktion; alle skal behandles ens. Ej heller kan det tillades en vertikalt integreret olieproducent at favorisere sine egne raffinaderier eller datterselskaber som er importører. De må købe tilladelser i åben konkurrence med andre.

Tilladelser skal købes

Det er vigtigt at der betales for tilladelser af to grunde. Den ene er at skaffe en indtægt til fordeling til verdens borgere og derved opnå folkelig opbakning. Den anden er at skabe det nødvendige økonomiske incitament til forskning og udvikling som vil føre til teknologisk mere energieffektive løsninger overalt. Forfatterne til en af klimaforslagene (The Earth Atmospheric Trust) skønner at prisen for en tilladelse vil være i størrelsen \$20 til \$80 per ton CO₂, hvilket svarer til en indtægt på \$1000 milliarder til \$4000 milliarder ved nuværende udlednings niveau.⁵

Handel med tilladelser

Det er også vigtigt at et globalt marked for Internet handel med tilladelser bliver etableret og administreret af Kulstof Fonden—noget i stil med en valutahandel afdeling i en Central Bank. De firmaer der få lov til at købe og sælge tilladelser ville være begrænset til en liste af godkendte importører og andre som introducerer fossile brændsler i økonomien. For at minimere korruption og/eller svind skal alle transaktioner bogføres gennem Kulstof Fonden, som skal opretholde et stabilt and likvid marked lige som en centralbank ville gøre det.

Det er åbent for diskussion om tilladelser kun skulle være gyldige i et år eller om de skal kunne gemmes til brug i et senere år. Auktionseksperter Peter Cramton fra Universitetet af Maryland anbefaler det sidste,⁶ men sådan et system kunne medføre en voldsom spekulation og hamstring som ville være skadelig for samfundet da priser for tilladelser sandsynligvis vil stige fra år til år. Dette spørgsmål kræver mere debat.

Når alle tilladelser for et bestemt år er blevet solgt skal Kulstof Fonden igen være formidler og skabe kontakt mellem tilladelse indehavere og primære producenter af forskellige kategorier af olie, naturgas og kul. På denne måde kan risikoen for korruption eller svind minimeres og kontrol med primærproducenterne opretholdes. Kulstof Fonden vil til enhver tid vide præcist hvor alle brugte og ubrugte tilladelser er og hvor meget kvota der er tilbage hos hver enkelt primærproducent.

Erhvervsvirksomhederne vil naturligvis opkræve så meget som muligt af deres CO₂ omkostninger hos deres kunder i konkurrence med andre. De selskaber der er hurtigst og smartest til innovation og til at begrænse deres CO₂ udledningen mest vil vinde markedsandel til gavn for hele samfund.

Variationsmuligheder

Der er mulighed for variation landene imellem efter denne model. Hvis f.eks. et lands regering ønsker mere kontrol med processen indenfor sine grænser kunne det have kun én konto hos Kulstof Fonden i stedet for individuelle konti for dets fossil energi importører m.v.. Regeringen kunne så bruge lige det system de ønsker internt til at distribuere tilladelserne den har købt, forudsat at de øvrige betingelser er opfyldt.

Hvis f.eks. et bestemt land ønskede en "downstream" model eller en kulstof skat kunne det lade sig gøre. Nogle kunne måske se dette som en positiv måde at involvere de enkelte borgere direkte i processen eller at opfylde andre politiske mål. Men det ville skabe ekstra administrative omkostninger og et vist tab af effektivitet globalt.

Regnskabet

Baseret på det skønnede salg af tilladelser foroven ville det indebære en indtægt på \$156-625 per person om året (\$0.43-\$1.71 om dagen) i starten. For de fattigste borgere i mange udviklingslande er dette meget betydningsfuldt. Det samlede beløb der bliver overført til mange fattige lande vil være noget større end deres nuværende u-landshjælp (ca \$54 milliarder globalt). Udsigten hertil vil forhåbentligt være en tilstrækkelig opmuntring til at alle lande vil acceptere planen..

Er forslaget realistisk?

Baseret på den igangværende dialog i de internationale medier synes det usandsynligt at et rationeringsforslag vil blive vedtaget i København i December 2009. Dette er forståeligt nok fra et politisk synsvinkel da rationering normalt kun indføres når det er nødvendigt af hensyn til begrænsede forsyninger. Det er mere sandsynligt, at man først vil forsøge en mindre smertefuld kombination af frivillige regler og en satsning på ny teknologi og forskning. I det lys er Kulstof Fonden lige som alle andre rationerings forslag ikke realistisk i det korte løb.

Men det lange løb er en anden historie. Hvis det overfor nævnte scenarie for 2009 aftalen er korrekt, er det efter min mening sandsynligt at vi vil se en stadig forøgelse af CO₂ udledninger efter 2012, eller i hvert fald, en for langsom formindskelse til at standse en uacceptabel global opvarmning. Risikoen er at verden i løbet af få år vil befinde sig i en endnu dybere krise og at den politiske ledelse vil blive tvunget af begivenhederne til meget skrappe handlinger. Når den tid kommer kan det være nyttigt at have skitsen til en effektiv løsning i skuffen. I det lange løb, hvis vi virkelig ønsker at løse problemet effektivt vil Kulstof Fonden eller noget der ligner sandsynligvis være nødvendigt.

Hvad hvis nogle nationer ikke vil deltage?

Hvad hvis et overvældende flertal af lande er parate til at acceptere planen og andre ikke vil deltage ligesom det var tilfældet med Kyoto Protokollen?

Lande der bliver udenfor sådan en plan svigter ikke bare deres moralske ansvar men de får en konkurrencefordel ved at de kan producere varer billigere uden omkostningen ved CO₂ tilladelser. For at skabe ens forhold kunne de lande der skriver under blive enige om en told på alle varer eksporteret fra de lande, der ikke er med og derved eliminere deres konkurrence fordel. Den franske præsident Nicolas Sarkozy nævnte denne mulighed allerede i efteråret 2007.⁷

Referenser

1. Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), Working Group III; Summary for Policymakers, p.3 (Se www.ipcc.ch)
 2. Det samme, s. 21.
 3. Pete Cramton, "Tradeable Carbon Permit Auctions", University of Maryland, (Energy Policy, 30, 333-3345, 2002); Se www.cramton.umd.edu.
 4. http://en.wikipedia.org/wiki/Vienna_Climate_Change_Talks_2007#February_2007_Washington_Declaration
 5. Peter Barnes, Robert Costanza, Paul Hawken, David Orr, Elinor Ostrom, Alvaro Umaña, and Oran Young, "Creating an Earth Atmospheric Trust; A system to control climate change and reduce poverty", (januar 2008). Se artiklen på www.earthinc.org/earth_atmospheric_trust.php
 6. Se Peter Cramton artikel..
 7. "Climate Change: Sarkozy backs carbon tax, EU levy on non-Kyoto imports", *Agence France-Presse*, (25. oktober 2007).
-

Ross Jackson er phd i økonomi (operationsanalyse) og forfatter. Han var selvstændig konsulent i international finans og valutamarkedet i mange år. Ross Jackson er medstifter/formand for den almennyttige forening Gaia Trust og hovedaktionær i Urtekram A/S og har hjemmeside www.ross-jackson.com.